

УДК 342.95:349.415

В. І. Ремінний,
*здобувач при кафедрі адміністративного права
Національний університет
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків*

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ЗЕМЕЛЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Здійснено вибірковий аналіз змін, внесених до Земельного кодексу України, деяких законодавчих та інших нормативних актів України, що регулюють відносини у сфері використання й охорони земель. Розглянуто питання застосування адміністративної відповідальності до порушників земельного законодавства згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Ключові слова: контроль, охорона земель, адміністративна відповідальність.

Конституція України визнає землю основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави [1;1996. – № 30.– Ст. 141]. Земельні правовідносини суттєво впливають на формування правової держави, на розвиток її демократичних принципів. Саме суспільство на підставі нових політичних та економічних змін, що відбуваються в країні, вимагає від влади вирішення відповідних питань, в тому числі й удосконалення безпосереднього контролю за використанням та охороною земель у галузі земельного законодавства.

Господарування в аграрній сфері останніх років відбувалося без достатнього науково-методо-

логічного, організаційного й фінансового забезпечення, що призвело до порушення практично всіх раніше існуючих науково обґрунтованих правил землекористування. Тривалий брак ефективних нормативних актів, що регламентують відповідальність за безгосподарське й нераціональне використання земель, дозволяє як землевласникам, так і землекористувачам по-споживацьки ставитися до основного національного багатства країни – землі. Вирощування сільськогосподарських культур наразі здійснюється виключно за кон'юнктурою ринку, яка, ігноруючи екологічні вимоги, диктує виробникам вирощувати насамперед так звані прибуткові культу-

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

ри, що в подальшому негативно відбивається на знижені якості родючого шару ґрунту.

Ось чому серед важливих заходів захисту цього основного національного багатства країни виступає контроль з боку державних органів за дотриманням правил землекористування. Контроль з боку спеціалізованих контролюючих органів разом з прокурорським наглядом і зверненнями громадян до компетентних органів і посадових осіб за захистом своїх прав у цій царині є вагомим засобом забезпечення законності й дисципліни в державному управлінні. Належне організаційне-правове забезпечення контролю й нагляду в державному управлінні, інших сферах діяльності людини має суттєве значення для налагодження ефективної роботи контролюючих інституцій [3, с. 64–69].

Громадсько-правові відносини потребують реорганізації як державного, так і недержавного контролю і прокурорського нагляду. Для цього потрібен комплексний підхід до форм і методів контрольно-наглядової діяльності, до шляхів підвищення їх ефективності й чіткого визначення повноважень контролюючих органів. Вважаємо, що назріла також проблема часткового перерозподілу їх контрольних повноважень.

Як влучно зазначив В. М. Га-

рашук, контроль – це основний спосіб забезпечення законності й дисципліни в державному управлінні, один з його найважливіших елементів. Без його організації і здійснення неможлива ефективна робота ні державного апарату, ні інших підконтрольних державних структур [2].

Із цього приводу підкреслимо, що результат контролю полягає не тільки у виявленні порушень, а й у застосуванні до порушників відповідних заходів впливу шляхом притягнення їх до юридичної відповідальності.

Висвітленням проблемних питань відповідальності за порушення законодавства про землекористування займалися такі науковці, як С. Б. Гавриш, В. І. Демчик, І. А. Дмитренко, В. І. Семчик, І. І. Каракаш, І. А. Куян, Ю. С. Шемшученко, М. В. Шульга, О. В. Стукаленко, А. П. Шеремет, М. В. Кочерга, Д. В. Якуніна та ін. Ними були розглянуті загальні засади притягнення винних до адміністративної відповідальності за такі проступки, запропоновано характеристику видових об'єктів земельних адміністративних правопорушень і розкрито стан нормативно-правового регулювання цих правових відносин [5].

Роль законотворчості в контрольній діяльності, її місце в системі правової регламентації останньої вимагають високого

наукового рівня правотворчих рішень на всіх стадіях формування кінцевого результату розглядуваного процесу – правової норми, відображеній у нормативному акті. За цих підстав важливо забезпечити глибину й точність вивчення об'єктивних чинників, що визначають потребу в урегулюванні того чи іншого суспільного явища (предмета контролю), напрямків і цілей такого впорядкування.

На сучасному етапі для оптимізації діяльності державних контролюючих органів прийнято низку нормативних актів. До них слід віднести насамперед Закони України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19 червня 2003 р., № 963 – IV [1; 2003. – № 39. – Ст. 350] і «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 р., № 877 – V [1; 2007. – № 29. – Ст. 389], накази Міністерства аграрної політики та продовольства України від 25 лютого 2013 р., № 132 «Про затвердження Порядку планування та здійснення контрольних заходів з питань перевірки стану дотримання суб'єктами господарювання вимог земельного законодавства» [4; 2013. – № 23. – Ст. 790] й від 14 березня 2013 р., № 179 «Про затвердження Порядку одержання документів, матеріалів та ін-

шої інформації, необхідних для здійснення державного нагляду (контролю) за використанням та охороною земель» [4; 2013. – № 31. – Ст. 1108].

У той же час ми не можемо стверджувати, що вказані правові акти розв'язали проблемні питання контролю, бо вони так і не змогли врегулювати питання взаємодії органів влади й органів місцевого самоврядування щодо здійснення спільних перевірок – безпосередніх підстав для виконання контрольних функцій і не оптимізували порядок оскарження дій посадових осіб контролюючих органів.

За приклад відмітимо: в разі оскарження таких дій посадовців, як клопотання про надання документів і повідомлення про виклик безпосередньо через суд, контролюючі органи можуть зіткнутися зі спливом строків перевірки, зазначеної в наказі, стосовно притягнення до юридичної відповідальності, накладення адміністративного стягнення за результатами здійсненого контролю та ін. Такі прогалини в законодавстві нівелюють ефективність контрольних заходів з боку державних органів.

Окремо слід зауважити, що клопотання про надання документів, матеріалів та іншої інформації, необхідних для проведення державного нагляду (контролю) за використанням та охоро-

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

ною земель, не повинно бути включено до заходів контролю. Особливість цього документа полягає в тому, що його зміст надає право державним контролюючим органам заздалегідь з'ясувати питання про потребу проведення подальшого контролю і притягнення винних до юридичної відповідальності в разі виявлення порушень законодавства України.

Усе вищевикладене налаштовує на таку думку: необхідно законодавчо визначити форми контролю за використанням земель із зазначенням низки послідовних дій, які, у свою чергу, мають включати обов'язкові стадії його здійснення. До останніх, на нашу думку, бажано віднести підготовчу, аналітичну й підсумкову стадії, на кожній з яких виконуватимуться чіткі й послідовно випи-сані (законодавчо закріплені)

дії.

Відповідну увагу треба звернути на посилення ролі всіх гілок влади щодо підвищення значення контролю, на більш цілеспрямований і плідний вплив на проведення різноманітних перетворень в Україні [2].

Ефективність застосування контролюючих дій суттєво залежить від внесення належних змін до законодавства, що регулює земельні відносини в країні, що суттєво вплине на реалізацію вимог до забезпечення раціонального використання, охорони й відновлення земельного фонду держави.

Вважаємо, що наші пропозиції сприятимуть діяльності державних контролюючих органів з удосконалення земельних правовідносин в Україні і зниженню кількості правопорушень у зазначеній галузі.

Список літератури: 1. Відомості Верховної Ради України. 2. *Гаращук В. М.* Деякі проблемні питання теорії та практики застосування адміністративного права в Україні / В. М. Гаращук. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://mydisser.com/en/catalog/view>. 3. *Малащук С. П.* Організаційно-правові засади стратегічного менеджменту в державному управлінні / С. П. Малащук // Актуал. пробл. держ. управління: Наук. зб. – Х.: УАДУ ХФ, 2000. – № 2. – С. 64–69. 4. Офіційний вісник України. 5. *Стукаленко О. В.* Адміністративна відповідальність за порушення норм земельного законодавства (матеріальний і процесуальний аспекти) / О. В. Стукаленко. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>.

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ КОНТРОЛЯ ЗА ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ И ОХРАНОЙ ЗЕМЕЛЬ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ Реминный В. И.

Осуществлен выборочный анализ изменений, внесенных в Земельный кодекс Украины, в некоторые законодательные и иные нормативные акты Украины, регулирующие отношения в сфере использования и охраны земель. Рассмотрены вопросы применения административной ответственности к нарушителям земельного законодательства согласно Кодексу Украины об административных правонарушениях.

Ключевые слова: контроль, охрана земель, административная ответственность.

WAYS OF INCREASE OF EFFICIENCY OF CONTROL OVER THE USE AND PROTECTION OF LANDS ON THE MODERN STAGE

Reminniy V. I.

Implemented a selective analysis of changes in the Land code of Ukraine and some legislative and other normative acts of Ukraine which regulate relations in the sphere of use and protection of land. The measures of administrative responsibility for infringement of the land legislation, according to the Code of Ukraine on administrative offences.

Key words: control, protection of lands, administrative responsibility.

Надійшла до редакції 12.06.2013 р.

УДК 347.191.3

Т. І. Бровченко,
аспірантка

*Національний університет
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків*

**ВИДИ УСТАНОВЧИХ ДОКУМЕНТІВ
ЮРИДИЧНИХ ОСІБ**

Стаття присвячена різновидам установчих документів та їх особливостям. Розглядається значення цих документів, зв'язок між ними і статусом відповідного утворення як юридичної особи. Звертається увага на особливості діяльності юридичної особи на підставі модельного статуту.

Ключові слова: установчий документ, статут, засновницький договір, установчий акт, меморандум, положення, модельний статут.

Відповідно до статей 87 і 88 Цивільного кодексу України (далі – ЦК) установчими документами юридичних осіб можуть бути: статут, засновницький договір, установчий акт, меморандум [1; 2003. – № 40-44. – Ст. 356]. У ч. 2 ст. 87 ЦК зазначається, що юридична особа приватного права може

створюватися й діяти на підставі затвердженого Кабінетом Міністрів України модельного статуту, який після його прийняття учасниками стає установчим документом. Спеціальним законодавством передбачається можливість діяльності юридичної особи на підставі положення. Це